

Innspill til leselest-strategi fra Leser søker bok

Leser søker bok er svært glade for at arbeidet med leselest-strategien er i gang. Vi har store forventninger til en ambisiøs og fremtidsrettet strategi. Leser søker bok har siden Bokåret 2019 jobbet for en langsiktig lesestrategi, og i de to siste årene har vi jobbet tett med flere aktører i litteraturfeltet med strategiarbeid. Den siste PIRLS-undersøkelsen bekrefter at det er på høy tid med et krafttak for lesing og litteratur. Det er et demokratisk problem at flere unge leser så dårlig at det vil skape problemer i videre utdanning og yrkesliv. Vi ser endringer i leselest-mønstre, leseferdigheter, leseforståelse og leseutholdenhet. Vi trenger en ny kultur for lesing! Litteraturen har en iboende evne til å være perspektivutvidende. Gjennom bøkene kan vi bli bedre kjent med verden rundt oss, menneskene nær oss og med oss selv. Lesing skaper forståelse og empati. Lesing er berikende, språkutviklende, sosialt utjevne og ikke minst underholdende.

Leser søker bok jobber for at det skal finnes gode bøker for alle, uavhengig av leseferdighet, at disse bøkene er lett tilgjengelige og at de formidles bredt. Vi er opptatt av at du skal kunne finne en bok du både kan og vil lese. Bøker som gir både leseglede og leselest. Når rett bok når riktig leser kan det oppstå leselest!

Tre utfordringer knyttet til leselest.

En stor utfordring for lesingen er digital distraksjon og konsentrasjonsproblemer. Særlig langlesningen er truet. Forskning viser at vi leser ulikt på skjerm og papir. Vi leser kortere tekster, og vi skifter raskt lesefokus. Lesing av lengre tekster krever noe av oss, og for de som leser i motvind krever det enda mer. Barns skjermbruk både på skolen og hjemme er økende, og det er mindre lesing av papirbøker.

Ulike forutsetninger og ulik tilgang til bøker. Mange barn og unge vokser opp i hjem uten litteratur, og uten oppfølging og oppmuntring til lesing. Spill film, tv-serier og musikk er lett tilgjengelig for alle. Vi kan fråse og velge. Men hvor er bøkene? Ikke en gang på skolebiblioteket er det gitt at man finner en oppdatert og relevant samling. Hvordan kan vi da tro at barn og unge skal bli leseglade? For mange er skolen det eneste stedet de møter litteraturen. Da må de kunne fråse i et rikt mangfold av bøker.

Tid til lesing! I leseundersøkelser oppgir mange at de leser mindre på grunn av tidspress. Lesing kan være både krevende og utfordrende. Og det å sette av tid, og finne ro, til lesing kan være vanskelig i en hektisk hverdag.

To viktige målgrupper for strategien

Menneske med leseutfordringer i alle aldre må være en svært viktig målgruppe for leselest-strategien. Noen leser i motvind på grunn av dysleksi, konsentrasjonsproblemer eller manglende leselest. Andre har fysiske eller psykiske funksjonsnedsettelse som gjør lesing utfordrende. Noen har norsk som andrespråk, og er ferske i det norske språket. Vi har en plikt til å sørge for at alle blir inkludert og har lik mulighet og tilrettelegging.

Barn og unge fra barnehage til videregående skole. Lesing i skolen er viktigere enn noen gang. Lesing bør være en integrert del i alle fag. Og lystlesingen må få en større plass i skolen.

Tre viktige tiltak i strategien

Skolebibliotek! Vi trenger en permanent innkjøpsordning for skolebibliotek. Norske barn og unge må ha tilgang på bøker. Vi har også behov for en nasjonal standard og lovverk på hva et skolebibliotek skal være. Skolebibliotekaren er viktig. Skolene må avsette tid og ressurser til lesing og boklån. Skolebibliotekene trenger også mer kunnskap om tilrettelagt litteratur. Leser søker bok har satt i gang et pilotprosjekt med fem skolebibliotek fra hele landet. Vi jobber tett med bibliotekene som får bokpakker, kursing om bøker for alle, formidlingstips og tilgang til leselystprosjekt.

Satsing på leseorganisasjonene. Leseorganisasjonen har kunnskap, erfaring og vilje, og jobber hver dag med leselyst. Det er viktig å styrke veletablerte lesetiltak i skolen som vi vet fungerer, samtidig som det må være ressurser til å tenke nytt og utvikle nye, friske tiltak i takt med tiden.

Litteraturformidling for alle! Satsning på litteraturformidling av høy kvalitet for voksne. Vi vet at formidling kan være veien inn til lesing for mange, Vi har behov for et mangfold av inkluderende formidling over hele landet, der både unge og voksne kan møte litteraturen i sitt nærmiljø. Det er behov for tilrettelagt formidling for de med særskilte behov.

Eksempler på hva som bidrar til leselyst

Rett bok til rett leser! Søkesiden boksøk.no som driftes av Leser søker bok, er et enkelt og viktig hjelpemiddel for å finne riktig bok på riktig nivå. Siden benyttes av formidlere, lærere, leseombud, bibliotekarer, foresatte og lesere. Hvert år lages publikasjonen 100-lista som er vår gavepakke til alle som synes det er vanskelig å orientere seg i bokskattekista. Vi har lett og lest og funnet fram til de 100 aller beste bøkene som er litt lettere å lese. For alle aldre og i alle sjangere.

Lesetiltak i skole. Både Foreningen !les og Leser søker bok har flere leselystiltak i skole som vi vet fungerer. Leser søker bok har prøvd å tenke nytt og annerledes, og utviklet leselystprosjekter for alle trinn i samarbeid med både elever, skoler og bibliotek.

<https://lesersokerbok.no/7200-2/>

Er det andre områder dere må huske på?

En leselyststrategi må være langsiktig og kunnskapsbasert. Den må være helhetlig og inkludere tiltak i både kultur- og utdanningssektoren. Leselyststrategien bør også omfatte en styrking av hele infrastrukturen i det litterære Norge. Vi slår særlig et slag for Norsk Forfattersentrum, forfatterøkonomien og gode innkjøpsordninger, spesielt på sakprosa og tegneserier.

Bøker for alle må utvikles. Bøker som gir både lesestring og leseglede. Aldersadekvate bøker for voksne, unge og barn som speiler det intellektuelle nivået. Det er behov for stipender og støtteordninger til utgivelser som har ulik grad av tilrettelegging, og det er behov for tryggere og mer forutsigbare innkjøpsordninger for bøker som ikke nødvendigvis har et stort kommersielt potensiale, eksempelvis bøker med alternativ og supplerende kommunikasjon. Alle trenger språk for å utvikle seg. Vi ser også behov for støtteordninger for parallellspråklige bøker. For å få flere lesere har vi behov for flere bøker som åpner opp for flere lesere!

Vi viser også til fellesinnspillet fra et samlet litteraturfelt.

Monica Helvig

Daglig leder, Leser søker bok